

החוג לתרבות ישראל

ראש החוג: די"ר יעקב מרקוביץקי

ברוכים הבאים

החוג לתרבות ישראל נועד לספק תוכן עיוני, הבנה והכרה למקצוע חדש במערכת החינוך. המקצוע נועד לגבש זהות יהודית וישראלית וטיפוח הזיקה של האדם והתלמיד לתרבות היהודית והישראלית. כחוג חדש מטרתנו לשים דגש על יחס אישי והתמודדות אנושית עם צרכי התלמיד; כל זאת מתוך נכונות להכשיר מורה אנושי בעל הבנה ותובנה. נשמח לראותכם בין תלמידינו.

תקצירי קורסי תרבות ישראל

תוכן עניינים

3.....	הדרכה ביבליוגרפית.....	שם הקורס :
3.....	מבוא למקרא.....	שם הקורס :
4.....	במעגל האנושי – תולדות עם ישראל.....	שם הקורס :
4.....	מבוא לתורה שבעל פה.....	שם הקורס :
5.....	מבוא לאגדה.....	שם הקורס :
5.....	מבוא לפילוסופיה של ימי הביניים.....	שם הקורס :
5.....	מבוא לפרקי אבות.....	שם הקורס :
6.....	פרשת שבוע.....	שם הקורס :
6.....	סיפורי אברהם.....	שם הקורס :
7.....	מיתוסים ואתוסים בציונות.....	שם הקורס :
7.....	מבוא למדינת ישראל.....	שם הקורס :
7.....	סוגיות נבחרות במשנותיהם של הרב קוק והרב ריינס.....	שם הקורס :
8.....	מוסר וחברה.....	שם הקורס :
8.....	תולדות ירושלים.....	שם הקורס :
9.....	חרב היונה – הציונות והביטחון.....	שם הקורס :
9.....	סדנת הוראת תרבות-ישראל.....	שם הקורס :
10.....	התנסות בהוראת תרבות-ישראל.....	שם הקורס :

הדרכה ביבליוגרפית

שם הקורס :

מיכל קופר

שם המרצה :

2 ש"ש סמסטר יאלי / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שעור

סוג הקורס :

א'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס מיועד לסטודנטים בחוג לתרבות ישראל ומורשתו. מטרת הקורס הן לספק רקע וכלים בסיסיים להכרות, קריאה והבנה של טקסטים מגוונים מתוך "ארון הספרים היהודי". הסטודנטים ייחשפו להיכרות עם המושג: "ארון הספרים היהודי", מהמקרא ועד ימינו תוך התמקדות בחלוקה לתקופות העיקריות וביצירה היהודית האופיינית לכל תקופה. בקורס נתמקד בעיקר בסידור התפילה – היכרות עם מבנה הסידור, תכניו ותשתיתם הרעיונית, לשונו והנסיבות ההיסטוריות שבהן הוא נוצר. נרכוש ידע ומיומנות בקריאה ובהבנה של הטקסטים שבסידור התפילה תוך הידברות עם טקסטים העוסקים באותו הערך או העיקרון והלקוחים מספר אחר ב"ארון הספרים היהודי", כגון: המשנה, התלמוד, המדרש, ספרי הגות, ספרי מוסר וכדומה.

מבוא למקרא

שם הקורס :

ד"ר רונית שירן

שם המרצה :

2 ש"ש / 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שיעור

סוג הקורס :

א'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס עוסק בהכרות עם ספר התנ"ך, מבנהו, דרכי התהוותו, ומסירתו. בד בבד לאורך הקורס נעסוק בהכרות עם הערכים החינוכיים של המקרא. הקורס יעניק לסטודנט נקודת מבט רחבה, ויכולת ליצור קשרים בין ערכי המקרא, וערכי החברה המודרנית. תכליתו העיקרית של הקורס הינה ליצור חיבור רגשי וקוגניטיבי בין הסטודנט לספר התנ"ך ולעולמו, לאפשר לו להתמצא במקרא, לקרוא בו קריאה משמעותית בקול רם, ולרכוש כלים שיאפשרו לו ללמד תנ"ך בביה"ס.

במעגל האנושי – תולדות עם ישראל

שם הקורס :

ד"ר יעקב מרקוביץקי

שם המרצה :

2 ש"ש / 3 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שעור

סוג הקורס :

א'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בסוגיות נבחרות בהיסטוריה האנושית עד ראשית העת החדשה. לסטודנט יוקנו מושגי ותהליכי יסוד אשר יאפשרו לו להבין את התפתחות עם ישראל בארצו ובגולה. כמו כן הוא יבין בראייה רטרוספקטיבית תהליכים היסטוריים נוכחיים. הקורס מלווה במגוון אמצעים דידקטיים ואודיו ויזואליים להבנת המורכבות ההיסטורית רבת השנים. הקורס הינו קורס שנת.

מבוא לתורה שבעל פה

שם הקורס :

ד"ר יצחק (צחי) בלאו

שם המרצה :

1 ש"ש שנת/ 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שעור

סוג הקורס :

א' / ב'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

המשנה והתלמוד הן יצירות פאר בסיסיות בתרבות ישראל. בקורס נעסוק בשאלות יסוד : מהם המשנה והתלמוד? כיצד נוצרה ההלכה היהודית? מהי תורה שבעל פה? איך ניתן להבין וללמוד גמרא? האם ומדוע חיבורים אלו רלוונטיים לימינו? במהלך הקורס ילמדו וינתנו כלים שבעזרתם ניתן יהיה להבין כיצד נוצרו חיבורים אלו ומה חשיבותם מבחינה היסטורית ותרבותית. בסיום הקורס הסטודנטים יהיו מסוגלים ללמוד סוגיות תלמודיות פשוטות בעצמם וכן להבין את השתלשלות ההלכה וההיסטוריה מימי התנ"ך ועד ימינו אנו.

מבוא לאגדה

שם הקורס :

מיכל קופר	שם המרצה :
2 ש"ש סמסטר יאלי / 1 נ"ז	היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
אין	דרישות קדם :
שעור	סוג הקורס :
א" / ב'	שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

בקורס זה נעמיק את ההכרות עם אוצרות הרוח והיצירה היהודיים, תוך התייחסות לערכים הומניסטיים כלל אנושיים אוניברסליים מחד, ולערכים לאומיים פרטיקולריים מאידך, באמצעות התבוננות ולמידת מדרשי האגדה שכתבו חכמנו זכרם לברכה. נצלול לעולמם של חז"ל, השקפת עולמם, אורח חייהם וערכיהם ונלמד להבין אותם ואותנו דרכם במציאות היום-יומית שלנו. הקורס יעניק כלים הן לקריאה ולהבנה מעמיקה במדרשי אגדה והן להוראת טקסטים אלה, אשר מהווים "נכסי צאן ברזל" בתרבותנו, בכיתות.

מבוא לפילוסופיה של ימי הביניים

שם הקורס :

מיכל קופר	שם המרצה :
2 ש"ש שנת י / 2 נ"ז	היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
אין	דרישות קדם :
שעור	סוג הקורס :
א" / ב'	שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

בקורס זה נעסוק באידאות, בתפיסות, ברעיונות ובערכים של הוגים נבחרים ונבדוק כיצד אלו באים לידי ביטוי בתרבות שלנו ובאורח החיים. נאתר ונבחן את הערכים המובילים בכל שכבת גיל על פי תכנית הלימודים החדשה בתרבות יהודית- ישראלית באמצעות טקסטים שונים מ"ארון הספרים היהודי". הקורס יתרום ויסייע לנו למצוא דרכים לפתח בקרב תלמידנו יכולת חשיבה מוסרית וערכית ויכולת של בחירה מושכלת להתנהגות ערכית.

מבוא לפרקי אבות

שם הקורס :

מיכל קופר	שם המרצה :
2 ש"ש סמסטר יאלי / 1 נ"ז	היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
אין	דרישות קדם :
שעור	סוג הקורס :
א" / ב'	שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק במסכת אבות (פרקי אבות), אשר מופיעה במשנה במסכת נזיקין. מסכת אבות מתאפיינת בכך שהיא מציגה עקרונות מוסר לפרט ולכלל ומגדירה מהו אורח חיים ערכי. נתהה ונבדוק האם חלק מאותם

ערכי יסוד ועקרונות מוסר חשובים נוגעים במישרין גם במציאות שבה אנו חיים כיום? האם ניתן במערכי השיעור השונים, להבין את מציאות חיינו תוך הכרות עם משניות שונות מפרקי אבות? במהלך הקורס נכיר את המשניות תוך דיון ודרך התבוננות ביקורתית, וכן נציג כיצד ניתן ליישם ערכים אלה "הלכה למעשה" בקרב תלמידינו?

שם הקורס :

פרשת שבוע

שם המרצה :

ד"ר יצחק (צחי) בלאו

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

2 ש"ש ; 2 נ"ז

סוג הקורס :

מקוון

שנת הלימודים :

ב'

תיאור הקורס :

פרשת השבוע הנקראת בכל שבת בבתי הכנסת מהווה כר תרבותי נרחב להגות ומחשבה בתרבות היהודית. לימוד שבועי של פרשת השבוע היווה השראה ליהודים בכל הדורות לעסוק הן בדברים העומדים ברומו של עולם והן בבעיות השעה מתוך קישור וחיבור לספר הספרים. גם כיום בחברות ובקהילות רבות כמו גם בתקשורת ובבתי הספר תופס הלימוד והעיון בפרשת השבוע מקום של כבוד. במהלך הקורס המקוון יתנסו הלומדים בחברות קהילתית וירטואלית המייצרת שיח תרבותי ואינטלקטואלי בין כל חברי הקהילה על בסיס פרשות השבוע. מדובר בקורס מעניין ומרתק אשר מביא לתובנות אישיות ופנימיות רבות וכמובן גם לבקיאות הגונה בפרשות השבוע ובסיפורי המקרא.

שם הקורס :

סיפורי אברהם

שם המרצה :

ד"ר יצחק (צחי) בלאו

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

2 ש"ש / 2 נ"ז

דרישות קדם :

אין

סוג הקורס :

שעור

שנת הלימודים :

ב'

תיאור הקורס :

אברהם אבינו, אבי האומה, הוא אחד הנדבכים המרכזיים שעליו מושתתת האמונה, המסורת והתרבות היהודית שכן ממנו התחיל להיווצר עם ישראל. במהלך הקורס נכיר ונעמוד על סיפורי אברהם כפי שהמקרא מציג לנו אותם ונסה להבין באמצעותם מהם השורשים של העם היהודי וכיצד כל זה קשור ורלוונטי לתרבות בה אנו חיים כיום. חלק מההרצאות יוקדשו לסדנאות ודיונים בדילמות שונות הצפות ועולות מתוך סיפורי אברהם שדרכם נוכל להתבונן על עצמנו.

מיתוסים ואתוסים בציונות

שם הקורס :

ד"ר יעקב מרקוביץקי

שם המרצה :

1 ש"ש/ 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שעור

סוג הקורס :

ב' ג'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

המיתוס הינו חוויה מעצבת וחשובה בתולדות האומה. הקורס יעסוק במיתוסים החשובים שהשפיעו על עיצוב דרכה של הציונות. נעסוק בדמויות ומאורעות מן העבר ומן ההווה. הקורס יעניק ללומד הכרה וידע בצד הבנה כיצד היסטוריה תורמת לגיבוש תודעה של זיכרון קולקטיבי. זהו קורס ייחודי המלווה בחומרי העשרה אודיו ויזואליים ודידקטיים.

מבוא למדינת ישראל

שם הקורס :

ד"ר יעקב מרקוביץקי

שם המרצה :

1 ש"ש/ 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שעור

סוג הקורס :

ב' ג'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בסוגיות המרכזיות עימן התמודדה מדינת ישראל ממלחמת העצמאות ועד מלחמת יום הכיפורים (1948-1973). הסטודנט יבין את הקשיים הדילמות שעמדו בפני קברניטי האומה. דגש יושם על משנתו הממלכתית של מייסד המדינה דוד בן-גוריון. הבנת התהליכים ההיסטוריים יעניקו ללומד יכולת התבוננות במציאות ובאתגרי המאה הנוכחית. הקורס מלווה בסדרת הטלוויזיה תקומה המעניקה נופך ויזואלי להבנת אירועי התקופה. הקורס יאפשר להבין את אירועי ההווה על רקע ניסיון העבר.

סוגיות נבחרות במשנותיהם של הרב קוק והרב ריינס

שם הקורס :

אהובה קזס

שם המרצה :

1 ש"ש/ 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

מקוון

סוג הקורס :

ב' ג'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

מה הטריד את הרב קוק? ממה חשש הרב ריינס? האם דת וציונות ילכו יחדיו? הקורס יעסוק בשאלות אלו ובסוגיות נבחרות במשנותיהם של שני "מאורות גדולים" שהקדימו את דורם. על אף שהיו חלוקים בגישתם לתנועה הציונית, הופעתם על בימת ההיסטוריה היא נקודת מפנה היסטורית

ובשורה חדשה. הקורס יעניק ללומדים חוויית מסע מרתקת אל עולמם של אנשי אשכולות ומהפכנים צנועים שהחתיירה להתחדשות והחשש מהחידוש דרו בכפיפה אחת בפועלם. הקורס יעניק את יכולת הדיאלוג המושכל בין הלומדים לבין החומר הלימודי, תוך קישור בין רקע האירועים, הזרמים והאישים להווה.

מוסר וחברה

שם הקורס:

ד"ר אילן אבקסיס

שם המרצה:

2 ש"ש / 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

אין

דרישות קדם:

שעור

סוג הקורס:

ב' / ג'

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

קורס זה עוסק בהכרת המושג מוסר על צדדיו השונים (מקורו, תוקפו, מוסר מוחלט ויחסי וכו'). נעמוד על ההבדל בין מוסר מוחלט ליחסי, נבחן היבטים מוסריים שונים כפי שהם באים לידי ביטוי בספרות המקרא, תוך בחינת היחס המוסרי במקורות ישראל לחלש, לזר, לאחר ולבעלי החיים.

תולדות ירושלים

שם הקורס:

ד"ר אילן אבקסיס

שם המרצה:

1 ש"ש / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

אין

דרישות קדם:

שעור

סוג הקורס:

ב' / ג'

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

בקורס נכיר את ירושלים לדורותיה החל מכתבי המארות המצריים (מאה 18 לפה"ס) וכלה בימי הבית השני. בקורס נסקור את הגיאוגרפיה והטופוגרפיה של ירושלים, תולדותיה, התקדשותה בעיני עם ישראל, חורבן בית ראשון ושיבת ציון.

חרב היונה – הציונות והביטחון

שם הקורס :

ד"ר יעקב מרקוביץקי

שם המרצה :

2 ש"ש, 3 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

עמידה בדרישות קורסי חובה

דרישות קדם :

סמינריון

סוג הקורס :

ג' / ד'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס הינו שנתי ומשלב לימודי ליבה בכיתה בצד הכוונה אישית ועמידה במטלות דידקטיות. הסמינר עוסק במשמעות של מושג הביטחון כערך על מנחה בהגות ובמעש הציוני עד להקמת מדינת ישראל. לסטודנט יוענקו פרדיגמות הבנה היסטורית כרוניקה אישית אשר יאפשרו לו לגבש חומרים שיאפשרו לו לבנות סמינר היסטורי תרבותי מנחה ואיכותי. הסטודנטים זוכים להכוונה פרטנית ענפה בחומר עדכני. הקורס מלווה במערך דידקטי וחומרים אודיו ויזואליים להעשרה ולהבנת המציאות ההיסטורית והתרבותית אותם הסטודנטים חוקרים.

סדנת הוראת תרבות-ישראל

שם הקורס :

מיכל קופר

שם המרצה :

2 ש"ש שנתי / 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

עמידה בדרישות קורסי חובה

דרישות קדם :

סדנא

סוג הקורס :

ב' / ג'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הסדנה להוראת תרבות יהודית-ישראלית מלווה את ההתנסות בהוראה הדיסציפלינארית. תפקידה העיקרי הוא לקשר בין ההתנסות בהוראה ובין הידע הפדגוגי והעיוני בתחום הדיסציפלינה. הסדנה תעסוק בתכנים עיקריים מתוך תכנית הלימודים החדשה בתרבות יהודית-ישראלית. הסטודנטים יערכו היכרות עם תכנית הלימודים, עקרונותיה ומטרותיה וכן עם חומרי הלימוד, דגמי ההוראה והאתרים המומלצים הקיימים. כמו כן, תהווה הסדנה מסגרת לליבון אירועים וחוויות מן ההתנסות המעשית.

הסטודנטים ילמדו אסטרטגיות הוראה שונות המתאימות להוראת המקצוע, כגון: למידה בחברותא, דיבייט, וכן יכירו את הטקסטים השונים מתוך ארון הספרים היהודי, בהתאם לתכנית הלימודים החדשה. מקצוע זה מעורר שיח ושאלות של זהות ושייכות כאן ועכשיו. לכן תינתן חשיבות להקנות לסטודנט כלים לקיום והנחיה של שיח כזה עם תלמידיו, לבירור זהות ולעיצוב השקפת עולם יהודית, ציונית וישראלית, וכן להקנות לו כלים להוביל מהלך כזה גם בבית הספר, הן בשיעורים בכיתה, הן בחיי השגרה של בית הספר (כגון: טקסים, ימי שיא, סיורים).

בהוראת תרבות ישראל נדרשת פדגוגיה ייחודית – המורה איננו במרכז, אלא התלמידים: המורה אינו כופה את עמדותיו, אלא חושף עמדות שונות ומאפשר לתלמידים לברר את עמדותיהם בדרך של "הבהרת ערכים". כמו כן, יעשה שימוש בכוחה של הקבוצה לנתח דילמות, להעלות רעיונות יצירתיים ולהוות קבוצת למידה.

התנסות בהוראת תרבות-ישראל

שם הקורס :

מיכל קופר

שם המרצה :

3 ש"ש שנת/ 3 נ"ז

חיקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

עמידה בדרישות קורסי חובה

דרישות קדם :

הדרכה פדגוגית

סוג הקורס :

ב' / ג'

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

חשיבות רבה טמונה בהוראת המקצוע "תרבות יהודית-ישראלית", בחינוך הממלכתי. בהוראת המקצוע נדרשים בבתי הספר לתת לתלמידים "תחושת בית" בתרבות היהודית-ישראלית, חינוך לערכים וכלים לגיבוש זהותם היהודית-ציונית של התלמידים, תוך חיזוק תחושת השייכות, האחריות והמחויבות האישית שלהם לעמנו, למדינתנו ולתרבותנו.

ההתנסות בהוראה במסגרת הלימודים בחוג לתרבות ישראל ומורשתו מאפשרת לסטודנטים ליישם תיאוריות שלמדו, תוך התנסות בשדה החינוכי. הסטודנטים משתלבים בבתי ספר נבחרים. הסטודנטים נחשפים לעבודת המורה תוך פעילות והשתלבות בחיי בית הספר. לכל סטודנט כיתת אימונים ומורה מאמנת בה יצפה צפייה פעילה, ייבחן את דרך הוראתה וכמו כן יילמד בעצמו, מידי יום התנסות, שיעור בהדרכתה, בליווי ובעזרתה.

בהנחיית המדריכה הפדגוגית, הסטודנט ילמד להשתמש בדרכי הוראה מגוונות. הלימוד יתמקד בפדגוגיה המותאמת לתחום התוכן של המקצוע: כלים ללימוד בית מדרשי, למידה בחברותא, למידה שיתופית-דיאלוגית, אסטרטגיות חשיבה ומיומנויות חקר, פדגוגיה חדשנית, כלים מתוקשבים, הוראה בין תחומית. כמו כן, יושם דגש על דרכי למידה חווייתיות ויצירתיות בהתאמה לתכנית הלימודים החדשה והכרות עם חומרי למידה עדכניים. תודגש ותתורגל ההתנסות בהוראת טקסטים שונים מתוך "ארון הספרים היהודי" בהלימה לתכנית הלימודים.

בנוסף על כך, הסטודנט יתנסה בניהול כיתה: נהלים, שגרות עבודה, התמודדות וטיפול בבעיות משמעת תוך הפעלת חשיבה רפלקטיבית ברמה הפרקטית על תהליכי ההוראה-למידה.